

A MÜNCHENI ÁLLOMÁNYRÉSZ FELDOLGOZÁSÁNAK EDDIGI EREDMÉNYEI

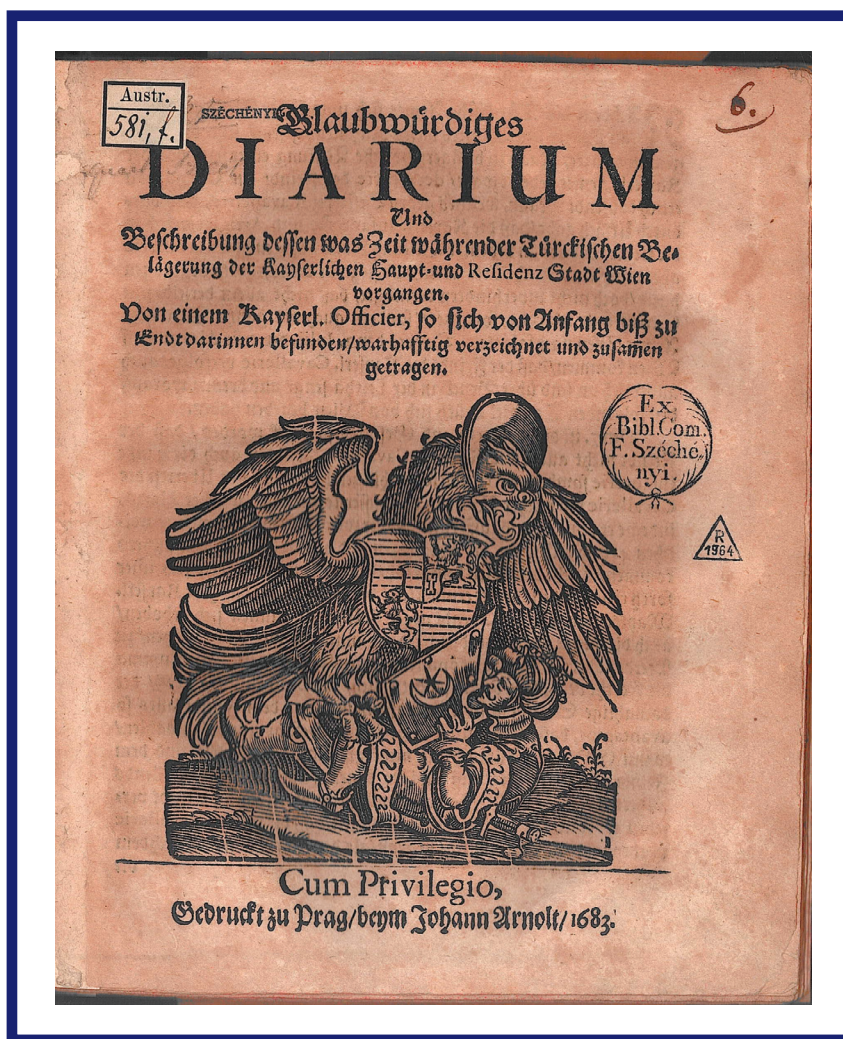


A 2010-es év előkészítő szakasza után¹ megkezdődött a Széchényi Könyvtár Retrospektív Feldolgozó Osztályán a „müncheni gyűjtemény”² újrakatalogizálása. Az osztály feladata a müncheni alapelvek szerint katalogizált, 1926 előtt a törzsgyűjteménybe bekerült, elektronikusan még feltáratlan állományrész autopszián alapuló feldolgozása. Törzsgyűjteményünk ezen része néhány válogatáson már átesett. Kiemelték az ősnymtatványokat, antikvákat, az 1711 előtt megjelent nyelvi, területi, személyi és jórészt a tartalmi hungarikumokat is, a térképeket, metszeteket, kéziratokat, és elhelyezték a megfelelő különgyűjteményekben. Az újból feltárandó gyűjteményrész nyelvilag, dokumentumtipológiai megközelítésben és a megjelenési évek tekintetében még így is változatos képet mutat. A ma rekatalogizálásra váró, hozzávetőleg 152 000 címet számláló állományrész 112 szakban helyezkedik el.

Munkánk során szakról szakra haladunk. Eddig feldolgozásra került a Brit. (Historia Britanniae), Hung. j. (Hungaria juridica), Hung. o. f. (Hungaricae orationes funebres), Med. g. (Medicina generalis), P. o. angl. (Poetae et oratores anglici), P. o. hisp. (Poetae et oratores hispanici), P. o. it. (Poetae et oratores italici) szak. A szakok szerint haladó feltáró tevékenység mellett kiemelten kezelnünk néhány gyűjteményrészt. Ilyen a könyvtár alapítója által adományozott gyűjtemény, ennek egy része (az V. szinten zárt szekrényben őrzött dokumentumok) szinte teljes egészében feldolgozásra került.

Fontos feladatunknak tartjuk a hajdani magángyűjtemények, Jankovich Miklós, Horváth István, Illésházy István, Kölcsey Ferenc, Sándor Móric és mások könyvgyűjteményei rekonstruálását.³ 2011 februárjában lát-

tunk hozzá Kölcsey müncheni jelzettel ellátott könyveinek összegyűjtéséhez, rekatalogizálásához.⁴ Örömmel számolhatunk be arról, hogy neves költőnk könyveiről készült leírások szintén kereshetőek az OSZK online katalógusában.



A Prágában megjelent röplap címoldala

A feldolgozás során a magas fokú visszakereshetőség biztosítása, a magángyűjtemények rekonstrukciós kísérlete mellett fontos feladatunknak tartjuk a Magyar Nemzeti Bibliográfia bővítését is. Reményeink szerint nagy számban találunk részben vagy teljes egészében nemzeti tartalommal rendelkező műveket, és talán

rábukkanhatunk néhány olyan 18. századi magyarországi szerző külföldön megjelent munkájára is, melyet a szakirodalom még nem ismer.

A feltárás során nem csupán magára a műre, hanem annak fizikai megjelenésére is koncentrálnunk kell. A számos pergamen-kötésű könyv között akad olyan nyomtatvány is, melynek kötése kódexlap felhasználásával készült. Ilyen például egy 1607-ben Ambergben megjelent Justus Lipsius-mű (müncheni jelzete: Brit. 275), melynek tulajdonosa az eredeti katalóguslap tanúsága szerint Jankovich Miklós volt. Az ehhez hasonló esetekben a Res Libraria Hungariae kutatócsoport Fragmenta Codicum műhelye tárja fel a kódexlapok tartalmát, és mi az általuk készített rövid leírást az őrzőkönyvre vonatkozó példányrekordban rögzítjük.

A feldolgozás során olykor felbukkannak 1711 előtt megjelent magyar vonatkozású művek is. Köszönhetően annak, hogy a leírandó dokumentumokat kézbe tudjuk venni, rátaláltunk az 1704-ben megjelent ún. casseli Biblia⁵ egy példányára, melynek possessora alapítónk, Széchényi Ferenc. A könyv gerincén tévesen 1774-es dátum szerepelt, feltehetően e hiba folytán maradhatott a kiadvány hosszú éveken át a törzsgyűjteményben. A Régi Nyomtatványok Tára őriz ugyan már példányt a casseli Bibliából, mégis nagy örömmünkre szolgált a felfedezés, és az értékes nyomtatvány többes példányként átkerült a különgyűjteménybe.

Szintén az RNYT gyűjtőkörébe tartoznak az 1718 előtt megjelent magyar vonatkozású röplapok is. Ez idáig két olyan röplapot találtunk, mellyel gyűjteményüket gazdagítottuk. Mindkettő 1683-ban jelent meg, ugyanannak a műnek két különböző kiadása, ami, figyelembe véve a kiadványtípus sajátosságait, természetesen nem meglepő. A Régi Nyomtatványok Tára ennek a műnek egy további, szintén 1683-as kiadását már őrizi.⁶ A röplap egyik változata (Austr. 581b) megjelenési hely nélküli, leírását megtaláljuk a VD17 adatbázisban. Másik változata (Austr. 581f) Prágában jelent meg, s mindez idáig úgy tűnik, regisztrálatlan.

A 2011-es évben megközelítőleg tízezer, korábban müncheni jelzeten raktározott tételt dolgoztunk fel. Reményeink szerint munkánk során több értékes, esetenként unikális példány kerülhet kezünkbe. Végül, de nem utolsósorban szeretnénk minden olyan szervezeti egységnek és társigazgatóságnak köszönetet mondani, amelyek folyamatosan segítik munkánkat.

Matolay Katalin

matolay.katalin.at.oszk.hu

¹ A munkafolyamatok, módszerek kialakításáról és a megvalósítandó célokról ld. Dancs Szabolcs: *Az Országos Széchényi Könyvtár müncheni anyagának rekatalógizálása*. = Könyvtári Figyelő, 2011. 4. sz., 721-732.

² Az állományrész a müncheni Hof- und Staatsbibliothek számára kidolgozott szakrendszerről kapta a nevét. Ez, illetve ennek a helyi viszonyokhoz alakított változata került a Nemzeti Könyvtárban bevezetésre. Bővebben ld. Somkuti Gabriella: *Az Országos Széchényi Könyvtár újrászervezése 1867-1875. A müncheni szakrendszer bevezetése* = *Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve*. 1986/1990. 221-276 p.

³ A témában ld. Fucsik Rita: *Kölcsey Ferenc könyvei a nemzeti könyvtárban*. = Könyvtári Figyelő, 2011. 4. sz. 741-746., és Szóts Zoltán Oszkár: *A Széchényi-gyűjteményhez tartozó dokumentumok azonosítása*. = Könyvtári Figyelő, 2011. 4. sz., 733-740.

⁴ Ehhez kiindulópontul szolgált az OSZK Nemzeti Téka sorozatában megjelent munka: Szabó G. Zoltán: *Kölcsey Ferenc könyvtára és olvasmányai*. Bp., OSZK-Gondolat, 2009.

⁵ Vö. Károli Gáspár *Szent Biblia. Az-az Istennek Ó és Új Testamentomában Foglaltatott egész Szent Írás*. Magyar Nyelvre Fordított KÁROLI GÁSPÁR által. Es mostan hetedszer e' nagyob' formában vitéttetvén a' Francziai nótákra rendelt Soltár-Koenyvel együtt kibocsáttatott a' hatodszor nyomtatott példa szerint. Casselben, Ingébránd János költsége által: 1704 Esztendőben. 4r. Ó Testamentom. 863. – Apocryphus könyvek 221. – Uj Testam. 296 lap. – Szent David Soltari (külön czimlappal) 134 lap. – Elül: cziml., az olvasónak, és lajstrom 3, végül: mut. tábla 1 szltan lev. (RMKI. 1685)

⁶ Az RNYT Röplapgyűjteményében lévő mű: Glaubwürdiges Diarium und Beschreibung dessen was Zeit wäherender Türkischen Belagerung der Käys. Haupt- und Residenz-Stadt Wienn vorgangen, Nürnberg, 1683. (Hubay 768. tétel)